

دارالفتون

اسکی ساولر اور اسکی حیات

فلسفہ، اجتماعیات، تاریخ، جغرافیاء، ادبیات

ایکی آئدہ بر نثر اولنور

مدرجات:

- آناطولیدہ اسلامیت (مابعد) [کوپرولو زاده محمد فؤاد]
- اسکی ساولر (صوك) [نجیب عاصم]
- اجتماعیات ، معاصر حیات و بویوک آدملر [محمد عزت]
- اسکی ساولرک اسکیلکی [آورام غالاتی]
- اجتماعیات نقطہ نظرندن تربیہ [اسماعیل حق]

صافی: ۶
۱۹۲۳
۱۳۳۹

شرزادہ باشی : اوقاف اسلامیہ مطبعہ سی
۱۳۳۹-۱۹۲۳

اجتماعيات نقطه نظرندن تربيه

تربيه نك اجتماعيات نقطه نظرندن تدقيق ايدلمه سي لازم كله جكني سيسته ماتيك برطرزده ايلك دفعه موضوع بحث ايدن اجتماعياتجي دورقايم در . دور قايمه كلنجه يه قادر تربيه فني ديمك اولان پداغوجيا : Pédagogie بعض استشاردن صرف نظر [۱] روحياته استناد ايديوور ، قوتی هپ بو علمك معلوملرندن آلمغه چاباليوردی . تربيه تدقیقاتی حقهده دور قايمك فكري ايسه بوسبوتون باشقه در : تربيه ، دين ، اخلاق ، حقوق واقتصاد كبی اجتماعي بر مؤسسه در واجتماعي مؤسسه لر كبی تدقيق ايدلميدر . دينی ، حقوقی ، اقتصادي حادثه لر اولديغی كبی ، تربیوی حادثه لرده واردر . بو حادثه لر يکی ومستقل بر علمه موضوع اولابيلير . تربيه نك اجتماعياتی ديمك اولان بويكي علم اصل تربيه علميدر [۲] . دور قايم بواساسلی فكري اورتهه آملهه برابر اونك تطبیقاتی كوسته ره جك اولان علمي

[۱] دورقايمك وفاتندن صوكر ا تربيه واجتماعيات موضوعنه دائر نشر ايدیلن بر كتابك [Emile Durkheim: Education et Sociologie, 1922] ۱۰۷ نجی صحیفه سنده کی نوطده كورلدیكي اوزره كندیسندن اول تربيه نك اجتماعي برماهیتی اولديغنی سويله ينلر شونلردر :

Lange : Monatshefte der Comenius gesellschaft , Bd . III , p . 104

Lorrenz von Stein : Verwaltungslehre , Bdv.

Willmann, Didaktik als Bildungslehre, 2 vol . 1894

Natorp, Socialpaedagogik 1899

Bergemann, Soziale Paedagogik 1900

G. Edgard Vincent, the social mind and education.

Eslander : L'Education au point de vue sociologique 1899

[۲] فرانسزلك : Pédagogie sociale تعبیری ، آلمانلك : Sozialpädagogik تعبیری ، آمریقالیلرك : Educational Sociology تعبیری تربيه نك اجتماعيات نقطه نظرندن تدقيقی تمایلی كوسترمكله برابر تماميله قطعی وواضح برتلقی افاده ایتیه یور : بوتعبیرلك مدلولی صراحةً تربيه نك اجتماعيات نقطه نظرندن تدقيقی دكل ، اجتماعي مسلكه تربيه سنه متوجه بر نظریه نی اشارت ایديوور .

اثر لری مع الاسف وجوده کثیره مدی . چونکه دینی و حقوقی اجتماعياته دائر اولان تدقیقاتیله بوتون حیاتی مشبوع بر حالده ایدی . بوردو دارالفنوننده کی اون بش سنه لک تدریساتیله صور بونده کی علم تربیه کرسیسنه عائد اشتغالاتندن بوکون الده قالان پک آز برشیدر . بوویسونک نظارتی آلتنده نشر ایدیلن تربیه قاموسنک Education و Pédagogie کله لری ایچون یازدیغی پک مهم و غایت کثیف مقاله لری ایله وقتیه بزم ادبیات مدرسه سی (اجتماعيات مجموعہ سی) نک ۵ نجی نسخه سنده تورکجه یه ترجمه سی انتشار ایدن و تربیه ایله اجتماعيات مناسبتنه دائر اولان مقاله سی و فرانسه ده « تالی تدریساتک رولی » موضوعنده تالی تدریسات معلم لری ایچون ترتیب ایتدیکی درس لری احتوا ایدن غیر مطبوع اثری بر طرفه براقیلیرسه بو یوک اجتماعياتیچینک اثرندن تربیه یه دائر یازیلی برشی قالمامشدر ، دینیله بیلیر . بو مقاله لری اجتماعيات استادینک پک محدود فقط محدود لغی نسبتنده قیمتی اولان مطبوع یازیلرینه مراجعت ایدرک ۳۳۵ - ۳۳۶ سنه لری طرفنده و دارالفنوننده ویردیکم درس لری خلاصه سی اوله رق یازیورم . مأخذ لرم صیراسنده فضله اوله رق غرب تاریخ ادبیاتی معلمی شریف پک اقدینک دور قائمک ۱۹۱۰ و ۱۹۱۱ سنه لرنده صور بونده کی تدریساتنه عائد اوله رق استفاده منزی تأمین مقصدیله تودیع ایتدک لری قیمتی نوظلرده واردر .

۱ - تربیه و پداغوجیا

علمی برتدقیقک شانی وضو حدر . عامی لسان آچیق و آکلاشیلیر ، معناده ، تلقیده قاریشیلغنه میدان ویرمز اولمالیدر . بونک ایچون هرشیدن اول تربیه فنی ، تربیه علمی ... کبی معنالرینی ، دلالترینی قطعی اوله رق تعیین ایتهدن قوللاندیغمز کله لر اوزرنده آکلاشمق لازمدر . یوقسه لسانه کیدن هر فکر یا هیج آکلاشیلمامغه و یا خود یا کاش آکلاشیلمغه ، هیج اولمازسه مهم بر صورتده آکلاشیلمغه محکوم اولور ، بو بر ته لکه در . تربیه کتابلرنده و تربیه متخصصلرینک اثرلرنده تربیه ، ایله تربیه فنی و یا خود پداغوجیا : Pédagogie کله لری بو وضو حسنزلغه اک چوق معروض قالان ، چونکه موضوع لری بر برینه اک چوق قاریشان ایکی کله در . اونک ایچوی « تربیه » نهدر ، و « تربیه فنی » نهدر ، اولابونلری تصریح ایدلم :

« تربیه : Education » هرشیدن اول بر عملدر : ای ویا کوتو ، امله ، موافق ویا مغایر اولان بر طاقم عمللرک ، طرز حرکتلرک ، تأثیر و فعالیت اصوللرینک هیئت مجموعہ سیدر . بریده تربیه واردر ، دیمک ایچون اوراده تربیه ایتمکدن عبارت بر ایش بولونمق کر کدر .

شوحالده تربيه بر فېكر حالى دكل ، بر فعل منظومه سیدر ؛ تفكره دكل ، اړتيا ده تعلق ایدر . بو عملی ماهیتی ایله تربیه فکره ، نظره ، فکری ، نظری اولان معرفتله قارشى کایر و بوسجیه سیله اونلردن آریلیر . حال بوکه پداغوجیا دیدیکمز تربیه فنی تربیه حقنده دوعری یا کاش ، محافظه کار ویا انقلابی بر طاقم فکری لک ، تفکر طرز لری نك ، حکم و محاکمه اصول لری نك هیئت مجموعه سیدر . بناء علیه بر مملکتده تربیه فنی واردر ، دیمک ایچون اوراده یالکیز تربیه یه دائر عمللر دکل ، فکری لری بولونمق کر کدر . تربیه فنی تربیه یه دائر فکری لری منظومه سیدر . تربیه فعلی یا خود صنعتی اړتیا ده ، حال بوکه تربیه فنی تربیه یه دائر اولان افتکاره تعلق ایدر . تربیه بر عملیه ، تربیه فنی ایسه ساده جه بر نظریه دره . تربیه ایله تربیه فنی آرسنده کی فرق ، عملیه ایله نظریه ، فعلله فکری آرسنده کی فرقدر .

دیگر جهتدن تربیه فعل و حیات اولدیغندن دوام لیدر . تربیه سی اولمایان جمعیت یوقدره . ایستهر « وحشی » ایستهر « مدنی » اولسون ، هر جمعیتک کندینه کوره بر تربیه سی واردر ، بو تربیه مطلقا واردر ، و زمانده ، مکانده دائمدر . جانلی مخلوق لری عضوی فعالیتلری کیلمه دیکی کبی ، اجتماعی موجود لری ده لسان ، اخلاق و تربیه نك ده فعالیت اکیلمز . حال بوکه تربیه فننک موضوعی فعالیت دکل ، تفکر دره ، ایش دکل ، دوشونجه دره . هر فعلمز مطلقا نظری نوعدن بر فکره محتاج بولونمادیغی و هر عملیه من مطلقا نظریه یه باغلی اولمادیغی کبی ، هر جمعیت حیاتی و جمعیت حیاتنک هر دوری ده مطلقا تفکره محتاج دکلدر . تفکر سز جمعیتلرده واردر . ناصل که دماغ سز ، هله ذکاز عضویتلر پک چوقدره . فنی الواقع بر طاقم تفکر منظومه لری کبی ، تربیه فنی نك ظهوری ده جمعیتلرک نسبتاً اولغون بر چاغنده واقع اولمشدر . اجتماعی حیاتده تفکر معین بر تکاملک اثریدر . تربیه فنی ابتدائی جمعیتلرده ظهور ایتمه دیکی کبی حتی نسبتاً متکامل جمعیتلرک هر دورنده ده ظهور ایتش و فعالیت کوسته رمش دکلدر . ناصل فرد ایچون کندی عمللری محاسبه و مراقبه آنلری و ارسه جمعیتلرک ده کندی اجتماعی مؤسسه لری تنقید و تنظیم دورلری واردر . تربیه یی تفکر لری حقنده تاریخک ویردیکی معلومات پک شایان دقتدر . دور قائمک اشارت ایتدیکی کبی :

پداغوجیانک ظهوری یونان مدنیتنک آنجق معین بر دورنده اولدی . افلاطون ، آریستو بودورک تربیه جیلیدی . روماده بو نوع تفکر لری یوقدی . بوکا احتیاج ده یوقدی . هراسم ، رابله ، مونته نی کبی باشلیجه تربیه جیلرک ظهوری و تربیه فنک تأسسی رونه سانس

ايله برابر اون آلتنجي عصرده واقع اولمشدر. اون يدنجي عصرده بوفن اونوتولدى . اون سگزنجى عصرده تکرار جانلاندى . يکي تربيه نك اساسلرني قوران ژان ژاق روسو بودورک آدميدى . ملي و دنيوي تربيه نك اساسلري ينه بو عصرده آتيلدى . تطبيقاتي برپداغوق اولان پستالوجي بو عصرده ظهور ايتدى . يکي جمعيتلرده ايسه بونوع تفکر لر ملي احتياجلردن بريني تشکل ايديور .

تربيه فني ايله تربيه نك آري طبيعته موجودلر اولديغنك بر دليلده شوکه : بر دورک تربيه فني اودورک تربيه سنک عيني اولمق لازم کله يور . رابله نك و روسونک سيستم لرنده اولديغي کي عيني دورلرده يتيشن بو ايکي شينک بر برينه ضد اولديغي واقعدر . مع هذا آري شيلرک بر برى تماملاديني واقعدر . بونک مثالي مربي نك فعاليتنده بولورز : بو فعاليتده تربيه ايله تربيه فنک تاميله آريلماديغني ، بر برينه قاريشديغني کور يورز . شويلا که : مربي ، ساده حدسيه حرکت ايدن ، على العاده بر صنعتکار دکلدن ؛ مربي نك فعلنده آز چوق نظرياتده واردن ، زيرا تربيه ايتمک ، اولا دوشونمک ، بيله رک بيلمه يه رک بر طاقم فکر لر قبول ايتمکدر . فکر لر ايتهر چوجوغنک روحى طبيعته عائد اولسون ، ايتهر قوللانيلان واسطه لرک مؤثر يته عائد اولسون ، دائما بر ضرورت و معينيت افاده ايدن فکر لر دندره مربي ، علمي قيمتندن صرف نظر ، دائما بونوعدن فکر لر طاشيان و محاکمه لر ياپان آز چوق نظري بر آدمدر . چونکه تربيه ايتمک کور کورينه ايشله مک اولمايوب ، آز چوق دوشونمک و دوشونديکني ياقمق ديمکدر . شو حالده مربي بر عمليه جي اولديغي قادار آز چوقده بر نظريه جيدر . پداغوقده کي فکري طبيعت آز چوق مربي دهده واردن . شيمدى ، مربي تربيه جي اولديغي قادار عجباً تربيه جي مربي ميدر ؟ حار ! چونکه مربي اولمقسز ين ده تربيه جي اولمق ممکندر . آنجق هر هانکي حيات حقه نده کي تفکر من بو حياتک حدسيه نه درجه مشبوع ايسه اون سبتده بو حياتي صاري جي وقاورايي جي در . چونکه حيات مجرد فکر لرک سوز کچدن آقاجق درجه سيال بر حقيقتدر . بر فعله نه درجه ياقلاشير ايسه اونک فکرينه ده او درجه صداقت و صميميت طاشيبايليرز . ذاتاً فعله ، حياته الك يقين اولانلرد کيدر که فکره ، نظره اک کنيش بر احاطه قدرتي ويرد بيلمشلردر . بوراده تربيه جي ايجون موضوع بحث اولان فعاليت شهبه سز مربي نك عملي فعاليتي دکلدن ، فقط بو فعاليتک حدسي در ، يعنى فعلی ، عملي اداره ايدن خصوصى بر ملکه در . بوني آلمق ايجون تربيه جي مطلقاً مربي کي چاليشمغه مجبور

دڪلدر . شو قادر كه مرينك تجربيه سى حيات حقنده فكر آله طرز لرينك اك مڪمل شڪليدر . فقط شاعر اولمقسزين ده شعري دويمق ، قلم قوللا نمقسزين ده هيكل تراش كى ياشامق ، روحنك محبت و صميميت دينين حياتى نفوذى ايجون شهبه سز بر درجه يه قادر قابل دكيدر؟ خلاصه تربيه ايله پدا عوجيا آراسنده كى فرق ، بونلر متساند اولمالرني نفى ايتزم . بالعكس آرى جنسدن اولان بوايكي شى بر بردن آرى موجود اولاييله چكى كى ، برلكده ده موجود اولاييلير .

ديگر جهتدن بر دورك تربيه فنى متعاقب دورك تربيه سنه انقلاب اينده بيلير . فقط بوانقلاب ايجون تفكر كافي كله يور ، فكر لرى حيات آيشدير مق شرطدر . دور قايم : تربيه فعله انقلاب ايتدكه تبديل طبيعت ايدر ، ديور ، بو حكم بك دوغريدر : روسونك ايسته ديكي (آدام) ايله بزم چوجوقلر مزدن وجوده كتير ديكمز (آدام) آراسنده نه بويوك فرق وارد ؟ ! (فنه لون) صاغ اولسه يدى كنديسندن صوكر ايتشدير يلان قيزلرك تربيه سى حقنده نه ديه جكدى ؟ ! (پستالوجى) نك تربيه ابتدائيه ده كى اصوللرني بويوكون نه قادر ميخانيكى بوليورز ؟ ! (فرو بهل) ك چوجوق باغچه لرى شيمدى نه غريب براستجاليه اوغرايور ؟ ! نظريه ايله عمليه آرسنده كى بو آريلق نه دن ؟ .. شهبه سز ، تربيه جيلرك رؤتنده كى خطادن ، نقصاندن ! چونكه ينه دور قايمك ديديكى كى : نظريه جى حقيقتك يالكر بر قسمنى كوره بيلير . حال بو كه حقيقت نه بروجهلى در ، نه ده بسيطدر . حقيقت مرك ، معضل وسيالدر . تربيه جى بوجانلى حقيقتى عقلى مفهوم لرينك مادى وجبرى قابلى ايجنه صوقدينى نسبتده قاچير بر . حقيقتك بسيط بر منطق ، هندسى بر رؤيتله احاطه ايريله مه يه جك درجه ده ممتاز بر شخصيتى وارد . اونى آنجق بك ياقيندن بك بويوك بر صميميت ايله ياقلامق لازم كلير . حال بو كه بو فعاليت بالذات تفكر ك ايشى دكلدر . بر نظريه جى اولان تربيه جى مشخصى ، حقيقتى آز چوق مجرد بر لسانه افاده يه مجبوردر . شو سببدن كه حياتله اولان تماسى صربى يه نظراً داها اوزاقدن در ...

۲ - پداغرميا و علم

تربيه فنى تربيه حقنده بر تفكر در . فقط بو تفكر ك نوعى نه در ؟ بو بر علمى در ؟ تربيه فنى نك علم اولوب اولماديغنه جواب ويره بيلمك ايجون اول (علم) كله سندن آكلاديغمز معنائى تصریح ايمه من لازم كليور . شويله كه : علم دائماً معين بر موضوعك

تدقیقیدر. بوموضوع ایسته‌رماده، عضویت کی شعورمن خارجنده اولسون، ایسته‌ر روحی واجتماعی حیات کی بالذات شعورمن داخلنده اولسون، دائما برطاقم معین واقعهلرک هیئت مجموعہ سیدر. بو واقعهلرک علم موضوع اولماسی ایچون آرالرنده کافی بر تجانس بولونمق شرطدر. زیرا علم صرف بوتجانسلرک، مشاہتہلرک تصنیف وتالیفندن حاصل اولان عمومی فکرلردن عبارتدر. نته‌کیم حکمت، کیمیا، حیاتیات دیدیکمنز علملر طبیعتده داغنیق وقاریشیق اوله‌رق موجود حادثهلرک قابل مقایسه اولان قسملرنی تحری وتدقیق ایدرلر. مع‌هذا علم تصنیفله قالمایوب اکثریا حادثه ایله حادثه‌آره‌سنده کی اتصال وتساند ماهیتلرنی ده کشف ایدر. یعنی سبب ونتیجه مناسبتلرنی، علیتلری بولور. بوصورتله بر حادثه‌نک دیگر حادثه‌نی تولید ایتدیکنی، برینک سبب دیگرینک نتیجه موقعنده اولدیغنی کوسته‌رر. حادثهلرک بوتون بودائی مناسبتلرنی وکیزلی تساندلرنی بولمق ایچون، علم، موضوعی اولان شیلرک طبیعت وماهیتی حقیقده هر دورلو عندی وکیفی حکملارندن آزاده بر صورتده حرکت اتمه‌سی لازمدر. چونکه عندی وکیفی حکملر اشیانک حقیقتنی ایضاح ایدمه‌جه کی اداره‌ده ایدمه‌من. خلاصه علم آفاقی بر تفکر اولمق کرکدر. شو تقدیرجه علمک تأسسی ایچون شو اوج شرط لازمدر: برکره مستقل بر موضوعی اولمالی، بوموضوع تصنیف ومقایسه‌سی ممکن اولان حادثهلردن عبارت اولمالی، برده علم بوموضوعی آفاقی، یعنی بی طرفانه تدقیق ایتلیدر.

شیمدی پداغوجیا نامی آلتنده طوپلانان تربیوی تفکرلرده بوسجیه‌لر وارمیدر؟ بوتفکرلر ایسته‌ر چوجوق تربیه‌سنه، ایسته‌ر مکتبلرک تدریساتنه، ایسته‌رسه تربیه وتدریس اصوللرینک تدقیقنه منحصر اولسون، هر دورلو تقدیر، ترجیح و قیمت حکملرندن آزاده اوله‌رق یاپیلمش خارجی وآفاقی تدقیقلر دکلدرلر. تربیه فننک تدقیق ایتدیکی شی، تربیه‌نک ماضیده یاخود حالده نه اولدیغنی، نه اولماسی لازم کلدیکی در. بوفن موجود بر تربیه‌نی توصیف، تصنیف وایضاح اتمه‌یور، بلکه اولماسی لازم کلن بر تربیه‌نک وصفلرنی تعیین ایدیور. بوفن موجود بر حقیقته دکل، تحقیق ایجاب بر مفکوره‌یه یاخود تحقق اتمه‌سنه امکان اولمایان بر موهومه‌یه تعلق ایدیور. بناء‌علیه تربیه فننک موضوعی نه ماضیدر، نه ده حالدر، بلکه استقبالدرد. هر تربیه نظریه‌سی استقباله متوجه بر تفکر ماهیتی طاشیر:

رابله، روسو کي اک مشهور لري ده داخل اولديني حالده بوتون تربيه جيلر زمانلرينك وتاريخلرينك تربيه سني بي طرفانه بر صورتده تدقيق ايده جك يردده، بوتربيه لرك قصورلريني ونقصانلريني صايمله اکتفا ايتمشر، ونظرلريني دائما استقباله چه ويردرك موجودي ييقمق ويرينه بوسوتون يکيسي قويق ايسته مشلردر. اونك ايجون هر تربيه سيستمي اسكي تربيه نك واسكي سيستم لرك بر درجه يه قادر نفييني تضمن ايدر. بويوك تربيه جيلر بويوك غير ممنونلر وبويوك انقلاب جيلردر. شو حالده بونوع منظومه لرده نه خارجي بر حقيقتك آفاقي صورتده تدقيق، نه ده بو حقيقتك تصنيف ومقايسه ايدلر کون سو کرا ايضاحي موضوع بحث دکلدر. بناء عليه بر علم تشکيل ايدمزلر. او حالده صرف بر فائده عمليه ايجون چالیشان بو طرز تفکره نه اسم ويرمليدر؟.. صنعتدر ديسهک؟.. کرچه علم اولمايان هر شيه صنعت ديمک مانوسدر: عسکرلک صنعتي، دو قورلق صنعتي کي... فقط تربيه صنعتي ديينجه نه آکلاشيلير؟ شه سز مربي نك چوجونغي تربيه ايتمکدن عبارت اولان فعاليتي، تجربه سي... حال بوکه «مربي نك صنعتي» ديدیکمز بو فعاليت برفن دکلدر. چونکه اک زياده حدسي بر ذکاتک اثريدر. مطلقا تفکره مستند، عقلي بر فعاليت دکلدر. مربي نك فعاليتيه تربيه جينک فعاليتي ده عيني جنسندن دکلدر. مربي اولمان تربيه جي اولمق، مربي لک صنعتنه واقف اولمان تربيه اوزرنده دوشونمک ممکندر، ناضلکه اي بر مربي اولمق ايجون مطلقا اي بر تربيه جي اولمق شرط دکلدر. بو ايکي فعل بر بريني تاملامقله برابر عيني جنسندن دکلدر، تربيه جي باشقا، مربي باشقادر. پستالوجي اي بر تربيه جي ايدی: ابتدائي مکتبلرينک پلاتي چيزدی، بو مکتبلرده قوللانيلاجق اصوللري، طريقلري کوستردی. حال بوکه فروبدل دهاچوق صنعتکارو مربي ايدی. زيرا پستالوجي کي متفننلرک قاعده لريني کاغده، چاموره قلب ايتدی. چوجوق باغچه لرينک اويونلريني، ايشلريني ايجاد ايتدی. خلاصه آنا تربيه سي ايجون بوتون ايسانيته يول کوستردی. هر بارت ايسه هم متفنن بر تربيه جي، هم ده صنعتکار بر مربي ايدی. هر بارت دوشونمک و ايجاد ايتمک صورتيه ده چوق چاليشدی. شو تقديرجه پراغوجيانه بر علم نه ده بر صنعتدر. کرچه پراغوجيانک موضوعي مربي نك فعاليتي کي عملي بر فعاليت دکلسه ده، بو فعاليتک تنظيمي ايجون بر تفکردر. پداغوق تربيه ايتمسه ده ناضل تربيه ايتمک لازم کله جکني دوشونور، موجود تربيه فعاليتلريني تنقيد ايدر، بو طرز لرك بعضلريني تشويقه

بعضی‌ریخته توقیفه ، احبابه چالیشیر . خلاصه تربیه‌چی فعللر اوزرنده دوشوتور ، فعلل ترکیلری ، منظومه‌لری وجوده کتیرر . بواعتبار ایله علمه یاقلاشیر . فقط تمامیه علمده دکدر . چونکه علم کی اشیاپی آفاقی صورتده تدقیق ایتمز ، بالعکس انفسی اولان حکملرک تطبیقاتنه توجه ایدر . آرادینی اولان دکل ، اولماسی لازم کلندر . اولماسی لازم کلنی اجرا ایتزسه ده اونک اجراسنی تأمین ایده‌جک یوللری ، اصوللری کوسته‌رر ، فعللکنندیسو دکلسه بیله فعلله یاقیندر . بواعتبار ایله پداغوجیا صنعتده یاقلاشیر . شوخالده هم علمه همده صنعته یاقلاشان پداغوجیا ، نه تمامیه صنعت ، نهده تمامیه علم اولمانجه ، بوکا دورقائیک توصیه‌سی وجهله : « عملی نظریه : Théorie pratique » دیمک لازم کلیر . پداغوجیا کی طبابت ، سیاستده برعملی نظریه‌در . چونکه بونلرکده موضوعی نه تمامیه نظری ، نهده تمامیه عملیدر . بلکه هم نظریاته مستند همده عملیاته متوجه‌در . مثلاً طبابت نظریاتیله تمامیه فیزیولوژیایه دایانیر ، فقط عملیاتیله دوقتورلغه صارقار . سیاستده بویله‌در ، نظریاتیله اجتماعیانه ، عملیاتیله اداره حکومته یاقیندر .

۳ - تربیه و جمعیت

پداغوجیانک تربیه‌دن فرقی ، فکرك فعلدن فرقی کی اولدیغنی کوردک . آریجه پداغوجیا عملی برنظریه تشکیل ایتدیکنی ، فقط اصل علم اولمادیغنی کوردک . فقط عجبا تربیه‌پی تربیه فنی دینیلن عملی نظریه‌نک چرچیوه‌سی خارجنده تمامیه علمی برنظریه تدقیق ممکن دکلیدر؟ . تعبیر دیکرله تربیه آفاقی بر صورتده تدقیق ، تصنیف ، مقایسه وایضاحه موضوع اولامازمی؟ بونک ایچون اول امرده تربیه‌نک نه اولدیغنی بیلیمک لازم کلیر . تربیه نه‌در؟ . تربیه‌نک بعض تعریفلرینی کوزدن کچیردم :

یونان فیلسوفلرندن افلاطون « ای تربیه ، وجوده وروحه مستعد اولدیغنی مکمللکی ویره‌ن شیدر . » دیمشدر . افلاطونک بو تعریفی تربیه‌پی مکمللکده آرایور . حالبوکه « مکملک » تعریف ایدلمش دکدر ! اونک ایچون تربیه‌نک بو تعریفی انفسی تلقیلره مساعده‌در . متکامل صاییلان بر دوره یاخود بر محیطه نظراً « مکمل » ، اولمایان بر تربیه بو تعریفک حدودندن خارج قالیر . . . ژان ژاق روسو تربیه‌پی « طبیعت کوره آدام یتیشدیرمک » فرض ایدیور . روسونک « طبیعت » کله‌سندن آ کلادیغنی معنا ایکیدر ؛ برنجی معنایه کوره طبیعت « جمعیه مغایر بر حیات » دیمکدر . روسو « طبیعت کوره آدام

يتشديرمك « له جمعته آليشديرمامق آ كلايور ! عجيا بو تعريف تربيه نك حقيقتنه ،
 طبيعتنه موافقميدر ؟ جمعيتلك تاريخي كوسترييور كه انسانلر چوجو قلرني دائما روسونك
 آ كلاديني كي طبيعتنه كوره يتشديرمه يورلر . طبيعتنه آليشديرمقله برابر جمعيتنه ، مدنيتنه ده
 حاضرلايورلر . شو حالده بو تعريف بر قسم تربيه لري رد ايدييور . روسونك ديكر بر
 تلقيسنه كوره « طبيعت » انسانك ياراديايشي ، ارثيقي دره . شو حالده تربيه انساني استعدادينه
 كوره يتشديرمك ديمكدر . تربيه نك بو تعريف ده تماميله علمي وحقيقي دكلدر . چونكه اي
 كوتو ، هر تربيه بر طبيعت وارثيته كوره در . انسان نه تربيه آلمشسه طبيعتيله ، استعداديله
 آلمشدر . اكر انسانك آلايني تربيه طبيعتنه مغاير اولسه يدي ناصل تربيه اولوردي ؟!
 بومعنا ايله طبيعتنه كوره انسان يتشديرمك چوجو غك سوق طبيعيلرينه اويمق ، اونلري
 تيمه ايتك ديمكسه بوده ياكشدر . زيرا تربيه بالعكس بوسوق طبيعيلري زورلامق ، ضبط
 وربط آلتنه آلمقدر . آلمان سياسي اشتاين « تربيه ، ملكه لري هپ بردن و آهنگلي بر صورت
 تكامل ايتدبرمك در . » دييور . بوفيلسوف تربيه ني ملكه لرك آهنگنده و تماميتنده بولويور .
 شو تقدير جه ملكه لري آهنگلي بر صورتده نمالانديرمايان ، ملكه لرا راسنده كي آهنگ و مساواتي
 بوزان هر تربيه ، تربيه اولمامق لازم كلييور ! ياخود اي تربيه بودكلدر . اشتاين تربيه ني
 عضوي وروحي بر قيمتله تقيد ايدييور . او حالده اشتاينك تعريف ده علمي بر ماهيتي حازر دكلدر .
 چونكه هيچ بر جمعيتك تربيه سي بومفكوره يه تماميله موافق دكلدر . هيچ بر جمعيت و هيچ
 بر مربى يوقدر كه فردلرينك ملكه لريني بوتون بر آهنگ و مساواتله تيمه ايتسين . هر محيط
 فردلرك بعض ملكه لريني احيا بعضيلريني ده افنا ايدييور . بالذات محيط فكري انتخاب
 و انطباق فكلرلريني تضمن ايتزمي ؟! . دنياك الك اي تربيه لري بيله ملكه لرك آهنگ و مساواتي
 اوزرينه دكل ، بالعكس آهنگسزلكي ، مساواتسزلكي اوزرينه مستنددر . . . دنيا ده خصوصي
 محيطلر بولوندجه بو خصوصي محيطلردن ، ديكر خصوصي محيطلره دكيشن و دكيشدجه
 ملكه لرا راسنده يكي فرقلر و نسبتلر قبول ايدن تربيه لرده بولونا جقدر . بناء عليه بو تعريف
 علمي دكلدر . جه يمسه ميله نظراً « تربيه ، شخصي اولا كنديسي صوكرام هم جنسي اچون ممكن
 اولديني قادر سعادت آلي ياقمقدر . » بو تعريف ده افلاطونك تعريف كي تربيه ني سعاده ،
 انفي بر كفيته ربط ايدييور . سزك سعادت تلقيكز بر ديكرينك تلقيسنك عيني دكلدر .
 صوكرام انسانك شخصي اچون سعادت اولان بر امر مطلقا جمعيتي اچون ده سعادت اولورمي ؟

خلاصه علمي بر تعريفك بوكي خصوصي تلقيلره مساعد بولونماماسي لازم كلزمي ؟.. استوارت ميل « طبيعتمزك تكملي ايجون بزم كنديمزه ، ديكرلك بزه ياديني هر تاثيري » تربيه اولارق قبول ايتشدر . استوارت ميلك تعريف ده غير مثبت بر تعريفدر . بو « تكمل » نهي افاده ايدييور ؟! هر بهرت سپه نسر « تربيه نك غايه سي بزي مكمل بر حيات ايله ياشامه يه حاضر لامقدر . » دييور . بو تعريف ده « مكمل » لك ايله مقيد ! « مكمل بر حيات » نه در ؟! گو يو « تربيه يكي نسللري فرد ونوع ايجون اك شدتلي ، اك فيضلي حيات شرطلرينه مظهر ايتمكدر . » ديمشدر . گو يونك طلب ايتديكي شدتلي و فيضلي حيات هر زمان و هر يره ممكنمي در ؟! هر تربيه انساني بو شرطلره مظهر ايده بيليرمي ؟! تانيا بونتيجه يالكنز تربيه نك اثر ي اولابيليرمي ؟! ابتدائي بر جمعيتك تربيه سنده بو شدت و فيضك معناسي نه اولاجق ؟! بو تعريف ده ديكرلري كي موجود اولان تربيه لري احاطه ايده مهيور ...

كوريليور كه بو تعريفلر تربيه نك طبيعت و ماهيتي نه اولديغني كوسته رمه يور ، بالعكس بو طبيعت و ماهيتك نه اولماسي لازم كله چكني اشارت ايدييور . بونلر تربيه نك حقيقتنه دكل ، بلكه تصور و تخيلنه عائد فكلرلدر . بو تعريفلري قبول ايدنلردن بعضيلري تربيه يي ملكه لرك آهنگنده ، بعضيلري ده « طبيعت » ه اويتقده بولييورلر ، يا خود تربيه ايجون يپ يكي بر هدف كوسته ربييورلر ، و هدفلريني سعادت ، تكمل ، صحت ، اخلاق ... كي بر شرطه ، باغلابورلر ، بو شرطلري حائر اولمايان بوتون تربيه لري تعريفلردن خارج براقبيورلر . بو تعريفلرك قبول ايتديكي تربيه ، آهنگلي آهنگسز ، طبيعته اويغون و يا دكل ، مسعود و يا غير مسعود ، مكمل و يا غير مكمل ، صحي و يا غير صحي ، فقط دائما خارجي بر حقيقت كي موجود و موجوديتي امر بر موضوع دكلدر . بويله جه خارجي بر موجود اوله رق تالق ايديلمه ين ، و آفاق اصوللره تدقيق اولونمايان تربيه تعريفلرينك تنقيد ، اصلاح كي زمان و مكانله مقيد ، عملي بر نقطه نظر دن قيمتلري نه اولورسه اولسون ، عامي ماهيتلري اولاماز . فقط عجا بوكي عملي ، مفكوروي تعريفلر خارجنده مثبت ، علمي بر تعريفه موضوع تشكيل ايده بيله چك تربيه بر حادثه سي يوقيدر ؟! بو سؤاله جواب ويره بيلمك ايجون ذهني تربيه فني ساحه سندن چيقاروب دوغريدن دوغري به طبيعته ، حياته توجه ايتك كافيدير . زيرا تربيه بوتون پداغوقلرك تنقيدندن خارج و اكثريا بو تنقيدلردن غير متأثر بر صورتده واقعدر . تربيه بر واقعه در ، بر حقيقتدر . اك ابتدائي بر قيله دن اك متكامل و عصري

ملتله قادر بوتون جمعيتك بر تربيه سي وارددر . هر جمعيتك بر ديني ، اخلاقي ، لساني ، صنعتي اولديني كبي ، برده تربيه سي وارددر . بو تربيه كندی طبيعت و معينيتي خارچنده دوشونن متفكرلرك انفي حكملاينه تابع اولمايارق موجوددر . موجودتي آفاقي بر موجوديتدر . بو تربيه زمان و مكانده ظهور ، انتشار ، توسع و تأسس ايده بيلمك اچون مطلقا تربيه جيلرك فكرينه ، ايضاحنه ، محاكه سنه و مناظره سنه محتاج دكلدر . بلكه بوتون اجتماعي حادثه لر كبي طوعي و اختياري بر صورتده دوغازه ، يشار و انقراض بولا بيلير . ايسته بر واقعه كبي نظر اعتباره آلدیغمز زمان تربيه ، باشليجه شو ايكي عنصری احتوا ايدر: تربيه ايدن مربی ، تربيه ايدیلن موضوع . مربی دائماً بررشد ، برکاملدر . موضوع ايسه دائماً برصبي و عجميدر . تربيه ، بو مربی نك موضوع اوزرنده كي تأثيريدر . مربی بو تأثيريني وجوده كتيره بيلمك اچون تعليم ، تنبيه ، جزا ، مكافات ... كبي برطاقم عمللرك وجودی شرطدر . بو عامللرك كيف و تضادف اثری دكلدر . معين بر مقصدك حصوله خدمت ايدرلر ، معين بر غايه متوجهدرلر . بو مقصد و غايه نهدر؟ معين اعتيادلری ، معين تفكر ، تحسس و فعاليت طرزلريني حائر بر انسان وجوده كتيرمكدر . بو انساني مثلاً « ديندار ، محارب ، عسکر ، اوصول ، جوال ... ديه توصيف ايدیوروز . ايسته تربيه بوتون بو سجه لری انسانيه تثبيت ايدن فعللر و عمللر منظومه سنك ايددر . حال بو كه ديندارلق ، محاربلك ، عسكلرك ، اوصولق كبي وصفلرك جمعيت خارچنده منفرداً بر حكمت وجودلری بو قدر . بو وصفلر بالذات ديندار ، محارب ، عسکر ، اوصول اولان جمعيتلرك طلب ايتديكي وصفلردر . بو عمللرك توجه ايتديكي غايه لر بالذات جمعيتك غايه لريدر . ايسته تربيه بو اجتماعي غايه لری احضاره مأمورددر . او بر مرخصدر . شو حالده تربيه ، يكنظرده داغنيق و منطقسز كورون برطاقم عمللردن ، اوصولردن عبارت ايكن غايه سيلاه جمعيته باغلانيور ، اونك دين اخلاق ، مسلك كبي مؤسسهلرينك برتابی و مأموری موقعنه كچور ، بو صورتله اجتماعي برماهيت و اجتماعي برقيمت قازانيور چونكه بالذات اجتماعي بروظيفه كوريور ...

تربيه نك بو اجتماعي رولنی و اهميتنی ده ااي آكلامق اچون اجتماعي حيايه كيرمه نامزد اولان انسانك يعني چو جوعك طبيعتي عضوی وراثتی نظر اعتباره آلامز لازم كلير . چو جوق برطاقم سوق طبيعيلر و تمايللرله دنيايه كلير . چو جوق باغيرمغه ، قيميلا مغه خلقه مقتدر اولديني كبي زمان ايله سويلكه يورومكه ايش كورمكه ده مستعددر . چو جوقده كي

ذکا استعدادی بر طاقم علمبری تحصیل و بر طاقم مسلکبری اجرایه مستعددر. بواسطه استعداد لر،
 بوتمایلار عضوی و روحی وراثتی تشکیل ایدر لر. فقط چو جوقده معین اوله رق بیسیقله ته
 بینمک، تورکجه قونوشمق کبی ملکه لر یوقدر. چو جوق بونلرک هپسنه مستعد، فقط
 هیچ برینه هنوز مقتدر دکادر. چو جوعک بر انسان اولمق حیثیتیه حائر اولدینی
 استعداد لر عمومی و الستیقی شیلردر. بونلر هر شکله، هر معین موضوعه قابل تطبیق
 اولان قوتلردر. تربیه سایه سنده و ذکاسنک مداخله سیله چو جوق بواسطه اولدینی بر طاقم
 معین اعتیادلر حاله کتیره بیلیر. جمعیتک انه کن مخلوقلر ایشته بویله هر شیئه مستعد اولان
 و فقط هیچ بر شیئه مقتدر اولمایان الستیقی مخلوقلردن عبارتدر. تربیه بو خام روحلردن
 موجودیتی ایچون الزم اولان یکی ترکیببری ایجاد ایتمک مجبوریتنده در. چونکه جمعیت حیاتی
 دینی، اخلاقی، بدیعی مفکوره لر یله شعورلی و معضل بر حیاتدر. دینک ایجاب ایتدیکی
 عبادتبری، اخلاقک طلب ایتدیکی وظیفه لری، صنعتک موضوعی اولان دو یغولری عضو یله
 شیرمه، و عضویت طریقیه وراثت حالنده نقل ایتمه امکان یوقدر. چونکه بونلر
 عضو یله شه مه یه حک درجه ده مفصل و نازک اثرلردر. بونلر جمعیتک عضو یته قارشی
 احراز ایتدیکی ظفرلردر. دائما انحلاله معروضدر لر. مدنیتی عضو یته نقل ایتمک
 ممکن اولما ییجه جمعیت ایچون موجودیتی ادامه نقل ایده حک یالکیز بر طریق قالیرکه
 اوده عضو یته کی وراثتک مقابلی اولان جمعیتدیکی تربیه در. ایشته تربیه وراثت طریقیه
 نسلدن نسله نقلی قابل اولمایان اجتماعی میراثی نقل ایدن بر واسطه در. شو حالده تربیه
 اجتماعی بر وراثت در. تربیه نک اهمیتی بوموجد و مبدع صفتلریله قابل ایضا حدر. تربیه
 اولماسایدی، اجتماعی عضولر دیمک اولان، مدنیتک انتقالی ممکن اولامایا جق، بوسورتله
 اجتماعی ترقی، اجتماعی تکاملده ممکن اولامایا جقدی. شو حالده تربیه بواجتماعی مؤسسه لری
 چو جوعک روحنده تثبیت ایتمک صورتیه مدنیتک دوامنی تأمین ایدن واسطه در.
 تربیه نک نقلی ایتدیکی میراث دائما بر مدنیتک میراثیدر. تربیوی عمللرک استهداف
 ایتدیکی غایه، دائما اجتماعی غایه در. جمعیتک طلب فردلردن ایتدیکی انسان معین بدنی
 فکری، و اخلاقی، معین اوصافی حائر اولان آدم در. بو «آدام» کله سی و اونک
 ذهنی مرادفی اولان تصور هر دورلو قیددن و شخصیتدن عاری مجرد بر فکر دکادر.
 بالعکس بک مشخص اولان برشی افاده ایدرکه اوده جمعیتک معین بر دورنده بکه بدیکی

بدنی ، فکری و اخلاقی اعتیاد لری حائر اولان بر مخلوق ، مادی و معنوی آموز جدر .
 فی الواقع هر دورك بكنديكي و قبول ايتديكي بر آدم نمونه سي تربوي بر آموزج
 واردر : دورقايك اشارت ايتديكي وجهله آتنده بو تربيه فردي اينجه فكري ،
 ذوق صاحبي ، مجرد مباحثه لره مقتدر بر حاله كتيريوردي . روناده چو جوقلرك ظفره
 تشنه ، مقاوم وجودلي ، ادبيات و صنايع نفيسه يه بيكانه اولماسني ايسته يوردي . قرون
 وسطاده تربيه زهدی ایدی ، بدنی ، فکری اهمال ایدیوردي . رونه سانسك تربيه سي
 داها لادینی و حریت پرور بر شکل و داها ادبی بر ماهبت آلدی . عصری ملترده تربيه
 عمومیتله علمی برسجه قازانقله برابر جمعیتدن جمعیته خصوصی بر سیا المقدده در .
 تربيه نك بوتون ديكر اجتماعي مؤسسeler كې آفاقي بر طبیعتی واردر . یعنی تربيه نك
 وارلنی بزم اختیار مزه و مساعد مزه تابع دكلدر . بزدن ، فردی تمز دن خارج بر وارلقدر .
 چو جقلر مزه ویره جكمز تربيه يی ایجاد ایدن بز لر دكلز . بو تربيه عضوی احتیاج لرمزك ،
 نه ده بو احتیاج لرمزك افادسی اولان فردي روحمزك ، شخصی فکر و تلقیلرمزك محصولی
 دكلدر . دینمزی ، اخلاقمزی وجوده كتیردن بزم اختیارمزك اثری اولان فعللر دكل ،
 بزدن اول كلكش اولان نسللرك حاضر لادینی اعتیادلر ، عمللردر . اوللر بزم فردي حیاتمزه تقدم
 ایدن و بزدن خارج كې مؤثر اولان قوتلردر . بوتون اجتماعي مؤسسeler كې تربيه نك ده
 منشائی جمعیتدر . تربيه اجتماعي حیاتك بر ضرورتیدر . كرچه اونك تحولنده ، اونك ظهورنده
 بزم فردي حیاتمزك ده بر حصه سی واردر . فقط بو اشتراك اونك آفاقي اولان طبیعتی
 دكیشدیره مزه . اونك حیاتنه اشتراك ایتمه مزه ، امرلرینی ارزومزله قبول ایدیشمز بزده قارشی
 خارجی بر مؤثریتی اولماسی امکاتی نئی ایتمه یور . زیرا موجود اولان دینی ، علمی تربيه
 عنعنه لری خارجنده قالان هر حر كتمز منفی بر مقابله یه ، جمعیت طرفندن بو عنعنه لرك صلابت
 و متانتلری نسبتنده محسوس بر مقاومته معروض قالا جقدر . چو جقلر مزی ایستد بكمز كې
 بویوتكده كندیمزك تماميله سربست اولدیغنی فرض ایتد بكمز حالده تربيه ایچون جمعیتده
 موجود اولان نمونه لردن ، جمعیتده موجود اولان عمومی و یا مسلكی آدم تلقیسندن
 انحرافمز تعیب ، تقییح ، قطع مناسبت ، تشهیر ، هجو ، قاریقاتور كې جزالرك ظهورینه
 سببیت ویره جكلدر . چو جوقلر مزی محافظه كار بر تربيه ایله ماضی یه صیم صیقی باغلی بر افاق
 المزده اولمادیغنی كې ، چو جوقلر مزی اجنبی بر جمعیتك تربيه سیلایغیشدیر مكده جمعیتمز قابل مسامحه

بحرکت دکدر خلاصه دینی ، اخلاقی مؤسسہ لردہ اولدیغی کبی ، تربیوی مؤسسہ لردہ ده آفاقلک ، خارجیلک شرطلری واردر . آفافی وخارجی اولان هرشی کبی تربیه نکلده فردلرک راده سی اوزرنده برتضییقی واردر . محیطلرک تربیه سنی ایسته دیکمز کبی دکیشدیر مک المزده دکدر . چوجوقلر منزی محیطمزک امر ایتدیگی طرزده بویوتمک مجبوریتده یز . والا اونلری یاشاماق ، راحت یاشاماق بدبختلغنه اوغراتیرز . بوکون اجتماعی حادثه لردہ اولدیغی کبی تربیه ده عائده اولدیغی جمعیتک بوتون فردلرینه شاملدر . تربیه ده کی بو شمول آفاقلک صفتنک بر نتیجه سیدر . تربیه خارجی بر قوت کبی تاثیر ایتدیکندن بوتون فردلر اوزرنده عینی ولایتی بناء علیه عینی تاثیر وقبول نتیجه سنی حاصل ایتمکه قادردر . فی الواقع تربیه حقنده کی انفسی فکرلر من ، فلسفی نظریه لر من هر نه قدر اولورسه اولسون غیر قابل اعتراض وقابل اجتناب صورتده قبول ایتدیکنمز بر تربیه سیستمی ، بر آدام نمونه سی واردر .

[مابعدی وار]

تربیه مدرسی

اسماعیل حق